

Posiedzenie Senatu RP VII Kadencji

11 sierpnia 2010 r.

Ustawa o Rzecznikach Patentowych

Senator Kazimierz Wiatr:

Panie Marszałku! Panie i Panowie Senatorowie!

Komisja Nauki, Edukacji i Sportu dyskutowała nad ustawą o zmianie ustawy o rzecznikach patentowych. Jest to bardzo ważna ustawa, ponieważ, jak to już parokrotnie mówiliśmy w tej Izbie, budujemy gospodarkę opartą na wiedzy i społeczeństwo informacyjne, w którym sprawa ochrony patentowej, ochrony własności przemysłowej jest niezwykle ważna. A istotną rolę w tej procedurze, odgrywają rzecznicy patentowi.

Waga rozważanej ustawy o zmianie ustawy o rzecznikach patentowych jest ważna także z tego powodu, że jest to zmiana rozległa. Dostosowano zakres pojęcia własności przemysłowej do konwencji paryskiej, rozszerzono katalog definiowanych pojęć, zrezygnowano z enumeratywnego określania podmiotów, zrezygnowano z obowiązku nieprzerwanego wykonywania zawodu przez rzecznika patentowego, określono katalog zawodów innych funkcji, zdefiniowano, na czym polega świadczona przez rzecznika patentowego pomoc prawna, uściślono, iż rzecznik nie może występować w charakterze pełnomocnika w postępowaniu karnym i karnym skarbowym, doprecyzowano przepis dotyczący tajemnicy zawodowej, nałożono na rzecznika patentowego obowiązek doskonalenia swoich umiejętności. Tutaj jest budzący pewne emocje zapis dotyczący reklamowania przez rzeczników patentowych świadczonych przez nich usług. Przyjęto też, że na listę rzeczników patentowych będzie mogła być wpisana osoba, która jest obywatelem nie tylko polskim, wprowadzono regulacje dotyczące zasady świadczenia przez zagranicznego rzecznika patentowego usług transgranicznych, zmieniono regulacje dotyczące naboru na aplikację rzecznikowską i jej przebiegu, wprowadzono zasadę, iż prezes Rady Ministrów będzie określał, w drodze rozporządzeń, wysokość opłat. Określono cel i zakres przedmiotowy egzaminu kwalifikacyjnego. Określono zasady działania komisji egzaminacyjnej. Przyjęto, iż aplikant będzie mógł być skreślony z listy aplikantów w przypadku nieuiszczenia opłaty. Przyjęto także, iż rzecznik patentowy będzie skreślony z listy rzeczników patentowych w przypadku nieopłacenia składek. Uzupełniono i uporządkowano przepisy dotyczące samorządu rzeczników patentowych - i to też jest jeszcze przedmiotem pewnych uwag z naszej strony. Dokonano zmian, których celem jest usprawnienie postępowania dyscyplinarnego.

Muszę powiedzieć, że opinia naszego Biura Legislacyjnego była niezwykle wnikliwa i obszerna. Zawierała ona, poza propozycjami poprawek formalnych - nazywanych przez

nas skrótko legislacyjnymi - czyli porządkujących czy poprawiających uchybienia językowe, ze dwie takie, które miały znamiona poprawek merytorycznych.

Osobno chciałbym się odnieść do poprawek, które wpisują się w pewną tradycję czy pewne zwyczaje, które panują w Sejmie. Otóż ja parokrotnie, uczestnicząc w posiedzeniach komisji sejmowych jako sprawozdawca Senatu, byłem świadkiem takich sytuacji, kiedy zarówno Biuro Legislacyjne, jak i panowie posłowie mówili, że nie przyjmują jakiejś poprawki Senatu, ponieważ celowo powtarzają pewne zapisy w danej ustawie z jakiejś innej ustawy w celach - nazwę to w skrócie, jak na nauczyciela akademickiego przystało - dydaktycznych. Czyli żeby obywatel miał łatwość w poruszaniu się w nowym akcie prawnym, trzeba zamieścić w nim pewne powtarzające się gdzie indziej zdania informacyjne, nieniosące nowej treści. W przypadku omawianej ustawy jest to ust. 1 w artykule.... No, numer za chwilę może podam. Mówi on o tym, że dozwolona jest reklama usług rzeczników patentowych. Ponieważ nigdzie indziej taka reklama nie jest zabroniona, więc pisanie, że jest dozwolona, nie stwarza nowego stanu prawnego. Niemniej jednak to sformułowanie jest takie bardziej komunikatywne, jak to zauważył obecny na sali pan senator Wach, to jest już jawna zachęta do reklamy dla rzeczników patentowych. To znaczy, pan senator Wach powiedział, że istnieje ogromna potrzeba tego, aby rzecznicy nie tylko byli usługodawcami, ale także kreowali pewien rynek w tym zakresie. I nawet była taka propozycja, która nie znalazła poparcia - choć nie wiem, czy my nad nią głosowaliśmy - żeby był wręcz obowiązek reklamowania swoich usług przez rzeczników patentowych. Czyli była propozycja o wiele dalej idąca niż to, co stanowił zapis zaproponowany w tej ustawie. No, ale wtedy to by nie był już ustęp, jak to nazwałem, dydaktyczny, tylko byłaby to już konkretna zmiana merytoryczna.

Przechodząc już do szczegółowego omawiania poprawek, zgodnie przyjętych i przez Komisję Gospodarki, i przez Komisję Nauki, Edukacji i Sportu - które obradowały odrębnie i których propozycje zawarte są w odrębnych sprawozdaniach - chciałbym powiedzieć tylko o kwestiach istotnych bądź spornych.

O pierwszej, dotyczącej proponowanego skreślenia ustępu dotyczącego reklamy i tego, że jest ona dopuszczalna, już powiedziałem.

Druga propozycja zmierzała do tego, żeby w ust. 2 mówiącym o tym, kto reguluje zasady prowadzenia reklamy, słowo "reklamy" zastąpić sformułowaniem "dostarczania informacji handlowych", jako w pewnym sensie lepszym. Na posiedzeniu komisji pojawiły się bowiem takie głosy - i to nie tylko panów senatorów, ale i zaproszonych gości - że reklama jest określeniem nieco pejoratywnym, powiem delikatnie. No, ale trudno się z tym zgodzić, bo jeżeli pewne pojęcia poprzez konotacje semantyczne czy doświadczenia życiowe mają dla kogoś nie najlepszy wydźwięk, to jeszcze nie oznacza, że same w sobie takie są, szczególnie w języku legislacyjnym.

Kolejna wątpliwość dotyczyła zapisu o zwolnieniu aplikanta od opłat. I w tej materii została przedłożona poprawka - co do której w tym momencie jesteśmy zgodni - w kwestii tego, że prezes Rady Ministrów ustala... No, wprawdzie pozostaje tu problem, czy zwalnianie, czy obniżanie opłat, ale to jest w zasadzie zgodny wniosek komisji.

Dyskusyjny jest zapis dotyczący kwestii edukacyjnych, mówiący o doskonaleniu wiedzy i umiejętności rzeczników. W art. 31 ust. 1 jest taki zapis, że celem egzaminu kwalifikacyjnego jest sprawdzenie wiedzy egzaminowanego między innymi z zakresu - pkt 1 - prawa własności przemysłowej oraz - pkt 3 - prawa europejskiego i międzynarodowego w zakresie ochrony własności przemysłowej. No, ponieważ to prawo własności przemysłowej jest pisane małą literą, to nie chodzi tu o ustawę, a o prawo własności przemysłowej w ogóle, co oznacza, że także o prawo europejskie i międzynarodowe w tej dziedzinie. I tutaj propozycja naszej komisji jest taka, aby wykreślając pkt 3 w ust. 1, dopisać w pkt 1 w ust. 1: "prawa własności przemysłowej, w tym prawa europejskiego i międzynarodowego". To by było, myślę, takie pogodzenie racji Sejmu i komisji senackich.

Była też dość rozległa dyskusja dotycząca zakresu kompetencji komisji egzaminacyjnej i zespołu egzaminacyjnego. Zwyciężył pogląd, który jest realizowany chociażby w Centralnej Komisji do spraw Stopni i Tytułów czy w każdej radzie wydziału, że komisja egzaminacyjna ma ustawową kompetencję do ostatecznego werdyktu w zakresie zdania egzaminu czy też nie, natomiast zespoły egzaminacyjne są to grupy pomocnicze, które przeprowadzają czynności w mniejszych zespołach z konkretnymi osobami. I tutaj wnioski obu komisji są podobne.

Sprawą, która znalazła odmienne uregulowanie w propozycjach naszych komisji i której chciałbym poświęcić kolejnych parę zdań, bo myślę, że to jest ważne, jest nowe brzmienie art. 50 i art. 50a. W wyniku wprowadzenia nowych zapisów nastąpiła pewna kolizja. Otóż nowo wprowadzony art. 50a w ust. 1 mówi, że prezes Polskiej Izby Rzeczników Patentowych reprezentuje Polską Izbę Rzeczników Patentowych. A dotychczasowy art. 51 mówi, że do Krajowej Rady Rzeczników Patentowych należy - pkt 1 - reprezentowanie samorządu. I nagle okazuje się, że Polska Izba Rzeczników Patentowych - to jest to samo, co samorząd - raz jest reprezentowana przez Krajową Radę Rzeczników Patentowych, a raz przez prezesa Polskiej Izby Rzeczników Patentowych. Dobrze, że zostało to tu wychwycone. Z tym że propozycje rozwiązania tego problemu zgłoszone przez komisję gospodarki i komisję nauki są odmienne.

Otóż w przekonaniu Komisji Nauki, Edukacji i Sportu lepszym rozwiązaniem byłoby pozostawienie dotychczasowego zapisu art. 51, w którego pkt 1 - ustawodawca chyba celowo zapisał to w pierwszej kolejności - jest mowa o tym, że do Krajowej Rady Rzeczników Patentowych należy reprezentowanie samorządu, i to jest jakby nadanie pewnej podmiotowości tej radzie. A w art. 50a w ust. 1 w pkt 1 należałoby zapisać, że prezes Polskiej Izby Rzeczników Patentowych reprezentuje Krajową Radę Rzeczników Patentowych. I wtedy byłaby zachowana pewna hierarchiczność. Uszanowalibyśmy krajową radę, a jednocześnie prezes miałby te kompetencje.

Komisja Gospodarki Narodowej - w jej imieniu wypowie się zresztą jej sprawozdawca - zaproponowała natomiast takie rozwiązanie, żeby Krajowej Radzie Rzeczników Patentowych wykreślić tę kompetencję reprezentowania samorządu i zastrzec ją jako jednoosobową kompetencję prezesa, co miałyby pewne zalety. Ja jednak muszę powiedzieć, że jak analizowałem tę kwestię - zresztą omówiliśmy ją w zasadzie wyczerpująco wczoraj i dzisiaj i z panią minister - to odniosłem wrażenie, że jest taka

przesłanka, może w Sejmie ją panowie posłowie nazwaliby polityczną, a ja powiedziałbym merytoryczna, że jednak przynajmniej na te dwa, trzy lata zmiana nie może być drastyczna, jednak są to pewne ewolucje dotyczące dość dużych zbiorowości ludzkich i pozostawienie na razie takiej hierarchiczności, że Krajowa Rada Rzeczników Patentowych reprezentuje samorząd, a prezes reprezentuje tę radę, byłoby dobre. A po jakimś czasie, jeśli by to funkcjonowało, można by pójść w kierunku proponowanym dzisiaj przez komisję gospodarki. W mojej opinii, ale i w opinii komisji, którą tu prezentuję - no, zawsze będziemy przywoływani do porządku, żebyśmy w sprawozdaniu prezentowali raczej to, co było mówione na posiedzeniu komisji, niż indywidualne opinie, chociaż czasami je tutaj wypowiadamy - takie rozwiązanie byłoby lepsze i za takim rozwiązaniem się opowiedzieliśmy.

A teraz wszystkie te propozycje pozwalam sobie przedłożyć Wysokiej Izbie, dziękując za udzielone nam na posiedzeniu komisji wsparcie i pani minister, i panu prezesowi Urzędu Patentowego, bo muszę powiedzieć, że aktywność tych podmiotów, a także Polskiej Izby Rzeczników Patentowych była bardzo, bardzo ważna. I powiem też - to jest przytoczenie z posiedzenia komisji - że wyraziłem opinię, że szkoda, że kiedy zajmowaliśmy się ustawą o ochronie własności przemysłowej, nie było tak mocnej obecności, bo niestety tamta ustawa dość mocno ograniczyła ochronę patentową i własności przemysłowej. Tak że tym razem dziękuję i proszę o taką aktywność również w przyszłości. Dziękuję bardzo za uwagę.